

RAAP-NOTITIE 2236

Plangebied Stroobosser trekvaart nabij Oudwoude

Gemeente Kollumerland c.a.

**Archeologisch vooronderzoek: een bureau- en
inventariserend veldonderzoek**

Colofon

Opdrachtgever: dhr. F.K. Boersma

Titel: Plangebied Stroobosser trekvaart nabij Oudwoude, gemeente Kollumerland c.a.;
archeologisch vooronderzoek: een bureau- en inventariserend veldonderzoek

Status: eindversie

Datum: juni 2007

Auteurs: *D. van den Berg & drs. H.W. Veenstra*

Projectcode: KNST

Bestandsnaam: NO2236-KNST.doc

Projectleider: drs. H.W. Veenstra

Projectmedewerkers: D. van den Berg & T.M. Perger

ARCHIS-waarnemingsnummers: niet van toepassing

ARCHIS-onderzoeksmeldingsnummer/CIS-code: 22578

Autorisatie: dr. G. Aalbersberg

ISSN: 0925-6369

RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V.

telefoon: 0294-491500

Leeuwendseweg 5b

telefax: 0294-491519

1382 LV Weesp

E-mail: raap@raap.nl

Postbus 5069

1380 GB Weesp

© RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V., 2007

RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V. aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen.

1 Inleiding

Algemeen

- *opdrachtgever*: dhr. F.K. Boersma
- *aanleiding onderzoek*: herinrichting plangebied
- *datum uitvoering veldwerk*: 21 mei 2007

Locatiegegevens

- *plangebied*: het plangebied ligt ten noorden van de Stroobosser trekvaart, ten noorden en westen van de voormalige zuivelfabriek Hûsternoard.
- *toponiem*: Hûsternoard
- *plaats*: Oudwoude
- *gemeente*: Kollumerland c.a.
- *provincie*: Fryslân
- *kaartblad topografische kaart Nederland 1:25.000*: 6E
- *plangebied in gebruik als*: grasland
- *oppervlakte plangebied*: circa 1,2 ha
- *centrumcoördinaten (X/Y)*: 202.990/588.100

Onderzoeksvragen

Wat is de mate van verstoring van de bodemopbouw in het plangebied en zijn daarin aanwijzingen aanwezig voor archeologische resten? Zijn er aanwijzingen voor grotere archeologische nederzettingen?

Het onderzoek is uitgevoerd volgens de normen die gelden in de archeologische beroepsgroep c.q. de kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologische versie 3.1 (KNA). RAAP Archeologisch Adviesbureau en de door RAAP toegepaste procedures zijn goedgekeurd door het College voor de Archeologische Kwaliteit (CvAK), de instelling die het beheer heeft over de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA) en die valt onder de Stichting Infrastructuur Kwaliteitsborging Bodembeheer (SIKB; <http://www.sikb.nl>). Zie tabel 1 voor de dateringen van de in deze notitie genoemde archeologische perioden.

2 Bureauonderzoek

Archeologische gegevens

- *archeologische verwachting*: volgens de FAMKE (Friese Archeologische Monumentenkaart Extra; <http://www.fryslan.nl/binfo/chk/inhoudstartchk.htm>) is voor het gehele plangebied voor de periode Steentijd-Bronstijd een karterend onderzoek 2 nodig (6 boringen per ha). Voor de periode

IJzertijd-Middeleeuwen is een karterend onderzoek 3 noodzakelijk
(historisch en karterend onderzoek)

- *ARCHIS-waarnemingen en -vondstmeldingen (nationaal Archeologisch Informatie Systeem):*
  - in plangebied: geen
  - in de directe nabijheid (< 300m): geen

Historische gegevens

- *historische kaarten:* op de kaart van Schotanus (opname 1698) staat ten zuiden van de Stroobosser trekvaart "huys ten Oort" aangegeven (Schotanus à Sterringa, 1718). Op de kaart van Eekhoff (opname 1847) staat op deze locatie "Huis ter Noord" aangegeven (Eekhoff, 1859). Op beide kaarten wordt binnen het plangebied geen bebouwing aangegeven.
- *historisch gebruik:* op <http://www.hisgis.nl> staat aangrenzend ten zuiden en oosten van het plangebied een voormalige zuivelfabriek met bijgebouwen aangegeven op de topografische kaart van 1930. De voormalige zuivelfabriek dateert uit het einde van de 19e eeuw en is, met bijgebouwen, tegenwoordig (2007) nog aanwezig.

Bodemkundige en geomorfologische gegevens

- *bodem volgens bodemkaart:* weideveengronden met zand ondieper dan 1,2 m (Stiboka, 1981: code pVz) en hoge enkeerdgronden met lemig fijn zand ondieper dan 1,2 m en tenminste 0,2 m dik met keileem of potklei beginnend tussen 0,40 en 1,20 m en tenminste 0,2 m dik (code zEZ23x).
- *geomorfologie volgens geomorfologische kaart* (<http://www.meetnetland-schap.nl>): beekdalbodem met veen (code 2R4) en ten noorden hiervan grondmorene (welvingen bedekt met dekzand, zwak golvend, code 3L2).

Periode	Datering		
Nieuwe tijd	1500	-	heden
Late Middeleeuwen	1050	-	1500 na Chr.
Vroege Middeleeuwen	450	-	1050 na Chr.
Romeinse tijd	12 voor	-	450 na Chr.
IJzertijd	800	-	12 voor Chr.
Bronstijd	2000	-	800 voor Chr.
Neolithicum (nieuwe steentijd)	5300	-	2000 voor Chr.
Mesolithicum (midden steentijd)	8800	-	4900 voor Chr.
Paleolithicum (oude steentijd)	300.000	-	8800 voor Chr.

Tabel 1. Archeologische tijdschaal.

3 Veldonderzoek

Booronderzoek: methode

- *positie boringen:* min of meer regelmatig verdeeld over het plangebied
- *gebruikt boormateriaal:* gutsboor (2 cm diameter)
- *totaal aantal boringen:* 9

- *minimaal geboorde diepte: 1,0 m -Mv*
- *maximaal geboorde diepte: 2,3 m -Mv*
- *boorbeschrijvingen: lithologisch conform NEN 5104 (Nederlands Normalisatie-instituut, 1989).*
- *X-/Y-coördinaten boringen gemeten met: meetlint*

Booronderzoek: resultaten

Beschrijving laagopeenvolging (lithologisch) en interpretatie (lithogenetisch): de laagopeenvolging in het plangebied wordt hieronder van boven naar onder beschreven. In het noordoostelijke deel van het plangebied (boringen 1, 2, 3, 8 en 9) bestaat de laagopeenvolging uit een 0,45 tot 0,58 m dikke bouwvoor (bruin-grijs, matig siltig, matig humeus, matig fijn zand). In de boringen 1 en 9 zijn enkele spikkels houtskool, baksteenpuin, verbrande klei/leem en een fragment kogelpotaardewerk waargenomen (maar niet verzameld). Vanwege de rommelige structuur en het niet-homogene uiterlijk betreft het waarschijnlijk een verploegd esdek dat opgenomen is in de bouwvoor. Onder de bouwvoor bevindt zich in de boringen 1, 2 en 3 een 0,09 tot 0,28 m dikke, grijsbruine tot donkergeelbruine, zwak humeuze zandlaag. Deze zandlaag is ook rommelig en derhalve waarschijnlijk ook verploegd. Onder de bouwvoor/verstoorde laag bevinden zich fluvio(periglacia)le afzettingen (lichtgeelgrijs, zwak siltig, zwak grindig, matig grof zand). In de boringen 1, 2 en 3 bevindt zich hieronder keileem. In boring 9 bevindt zich tussen de bouwvoor/verstoorde top laag en het fluvio(periglacia)le zand een 0,05 m dikke laag lichtgrijs, matige siltig, matig fijn dekzand en een 0,18 m dikke laag grijsbruin, matig humeus dekzand. In boring 8 is onder de bouwvoor lichtgeelbruin, matig siltig, matig fijn dekzand aangetroffen tot minimaal 1,0 m -Mv.

In het zuidwestelijke deel van het plangebied (boringen 4 t/m 7) bestaat de top uit een 0,3 tot 0,62 m dikke bouwvoor/opgebrachte grond met daaronder beekdalafzettingen. Dit voormalige beekdal is goed waarneembaar op het Actueel Hoogtebestand Nederland (AHN; zie figuur 1). De afzettingen bestaan uit sterk zandig tot mineraalarm (bos)veen met vaak hierop en in boring 6 tevens eronder een (donker)grijze, matig tot sterk siltige kleilaag. Deze veen- en kleilagen reiken tot een diepte variërend van 1,38 tot 1,9 m -Mv. Onder dit pakket bevinden zich fluvio(periglacia)le afzettingen (lichtbruingrijs tot bruingeel, zwak tot sterk siltig, matig fijn tot matig grof zand met soms enkele wortelresten). In boring 4 bevindt zich onder de fluvio(periglacia)le afzetting op 1,8 m -Mv lichtblauwgrijs, sterk siltig, zeer fijn zand.

4 Conclusies en aanbevelingen

Conclusies

De bodemopbouw in het noordoostelijke deel van het plangebied bestaat uit een bouwvoor/verploegde esdek met hieronder soms dekzand op fluvio(periglacia)le afzettingen. Onder de bouwvoor bevindt zich vaak een 0,09 tot 0,28 m dikke, verstoorde (waarschijnlijk verploegde) zandlaag. Plaatselijk is onder de fluvio(periglacia)le

glaciale afzettingen keileem aangetroffen. In het lager gelegen zuidwestelijke deel van het plangebied bevinden zich onder de bouwvoor/opgebrachte laag beekdalafzettingen op de fluvio(periglaciale)afzettingen.

In het plangebied zijn geen aanwijzingen aangetroffen voor archeologische resten/nederzettingen.

Aanbevelingen

Vanwege de ernstige verstoring van het esdek en het ontbreken van aanwijzingen voor archeologische resten/nederzettingen in het plangebied wordt geen archeologisch vervolgonderzoek aanbevolen. De voorgenomen werkzaamheden kunnen vanuit archeologisch oogpunt zonder beperkingen worden uitgevoerd. Met betrekking tot deze aanbevelingen dient contact opgenomen te worden met de provinciaal archeoloog van Fryslân.

- *contactpersoon overheid:* dr. G.J. de Langen (provinciaal archeoloog Fryslân) tel. 058-2925487.
- *contactpersoon RAAP:* drs. H.W. Veenstra (projectleider RAAP) tel. 0512-589140.

Literatuur

Eekhoff, W., 1859. *Nieuwe atlas van de provincie Friesland*. Leeuwarden.

Schotanus à Sterringa, D.B., 1718. *Uitbeeldung der heerlijkheit Friesland: zoo in't algemeen, als in haare XXX bijzondere Grietenijen*.

Stiboka, 1981. *Bodemkaart van Nederland, schaal 1:50.000. Kaartblad 2 Oost (gedeeltelijk) Schiermonnikoog en 6 Oost Leeuwarden*. Stichting voor Bodemkartering, Wageningen.

Wolters-Noordhoff Atlasproducties, 1995. *Grote Provincie Atlas Friesland, schaal 1:25.000*. Wolters-Noorshoff Atlasproducties, Groningen.

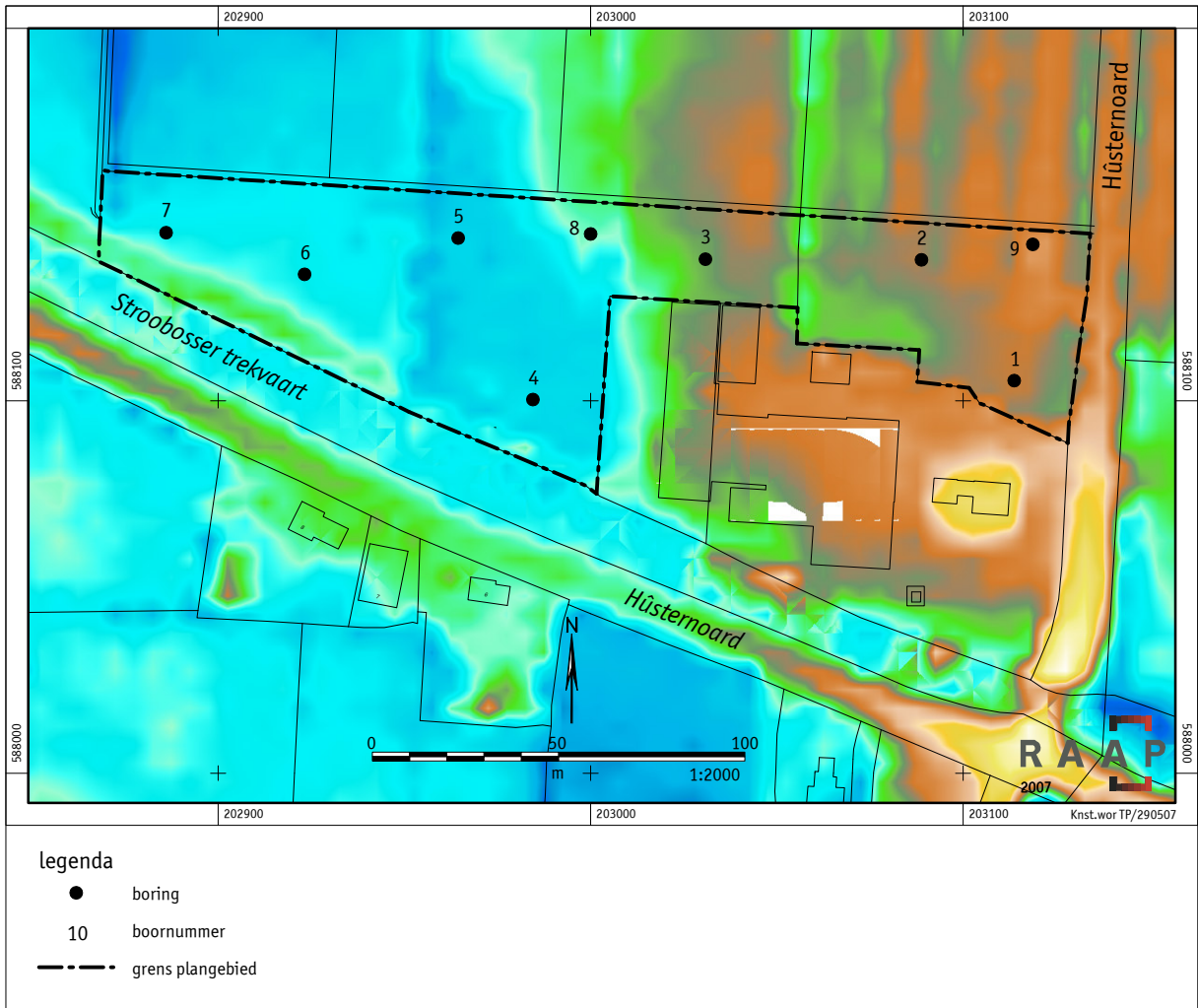
Nederlands Normalisatie-instituut, 1989. *Nederlandse Norm NEN 5104, Classificatie van onverharde grondmonsters*. Nederlands Normalisatie-instituut, Delft.

Overzicht van figuren, tabellen en bijlagen

Figuur 1. Boorpuntenkaart geprojecteerd op het AHN (Actueel Hoogtebestand Nederland).

Tabel 1. Archeologische tijdschaal.

Bijlage 1. Boorbeschrijvingen.

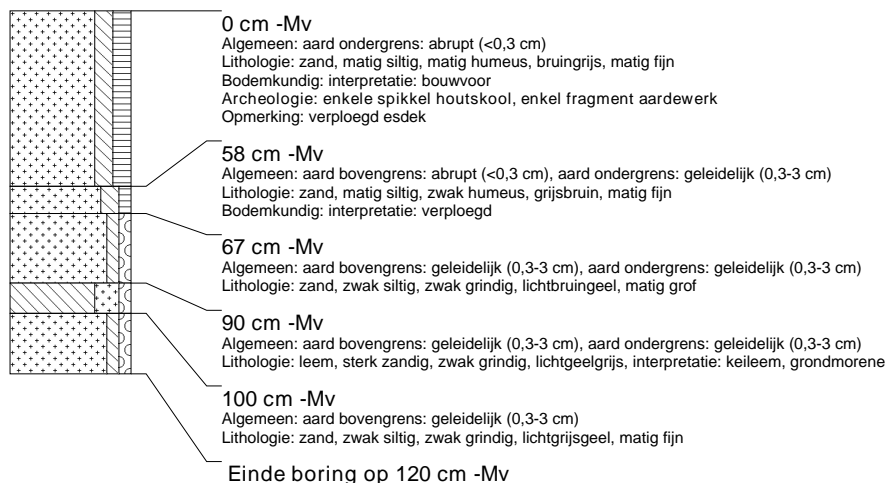
Figuur 1. Boorpuntenkaart geprojecteerd op het AHN.

Bijlage 1: Boorbeschrijvingen

boring: KNST-1

beschrijver: HWV/DOB, datum: 21-5-2007, boortype: zandguts-2 cm, doel boring: archeologie - kartering, provincie: Fryslân, gemeente: Kollumerland c.a., plaatsnaam: OUDWOUDE, opdrachtgever: DHR. F. BOERSMA, uitvoerder: RAAP Noord

boring: KNST-2

beschrijver: HWV/DOB, datum: 21-5-2007, boortype: zandguts-2 cm, doel boring: archeologie - kartering, provincie: Fryslân, gemeente: Kollumerland c.a., plaatsnaam: OUDWOUDE, opdrachtgever: DHR. F. BOERSMA, uitvoerder: RAAP Noord

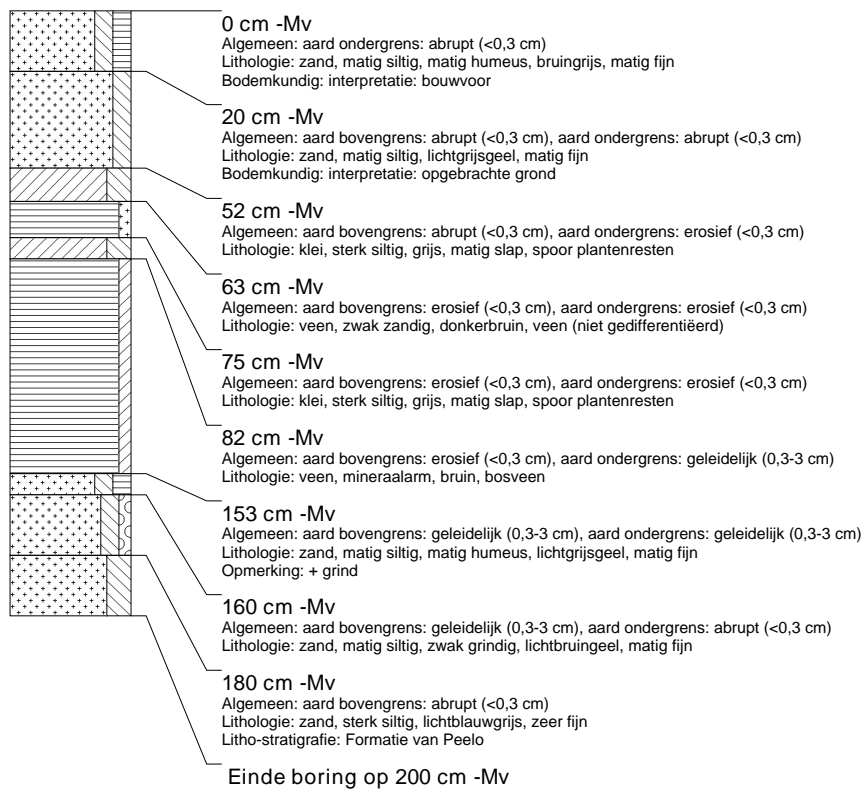
boring: KNST-3

beschrijver: HWV/DOB, datum: 21-5-2007, boortype: zandguts-2 cm, doel boring: archeologie - kartering, provincie: Fryslân, gemeente: Kollumerland c.a., plaatsnaam: OUDWOUDE, opdrachtgever: DHR. F. BOERSMA, uitvoerder: RAAP Noord

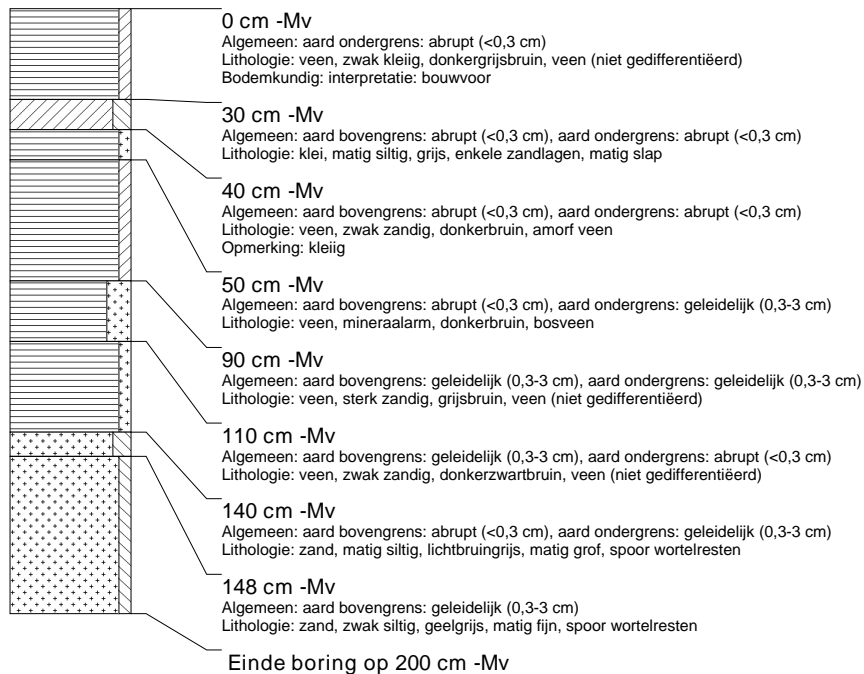
boring: KNST-4

beschrijver: HWV/DOB, datum: 21-5-2007, boortype: zandguts-2 cm, doel boring: archeologie - kartering, provincie: Fryslân, gemeente: Kollumerland c.a., plaatsnaam: OUDWOUDE, opdrachtgever: DHR. F. BOERSMA, uitvoerder: RAAP Noord

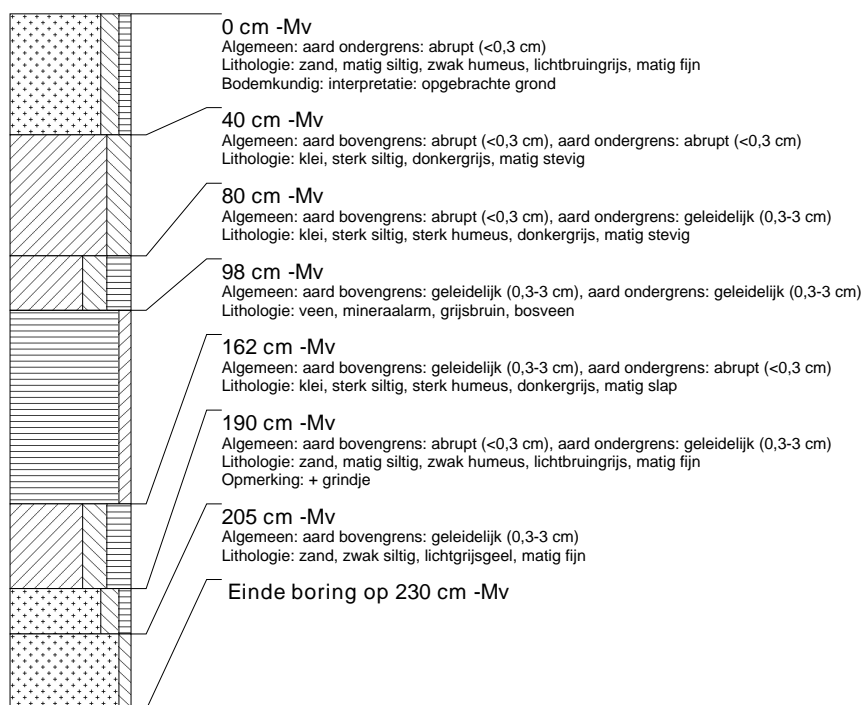
boring: KNST-5

beschrijver: HWV/DOB, datum: 21-5-2007, boortype: zandguts-2 cm, doel boring: archeologie - kartering, provincie: Fryslân, gemeente: Kollumerland c.a., plaatsnaam: OUDWOUDE, opdrachtgever: DHR. F. BOERSMA, uitvoerder: RAAP Noord

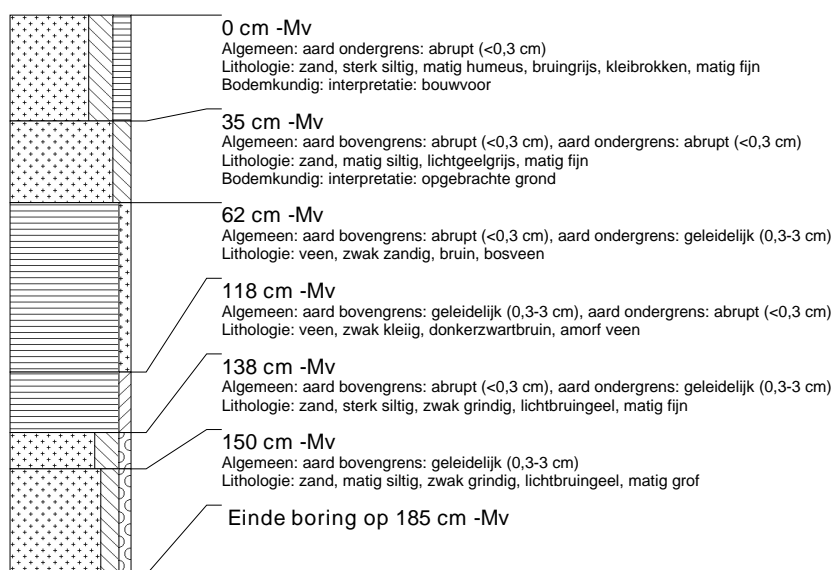
boring: KNST-6

beschrijver: HWV/DOB, datum: 21-5-2007, boortype: zandguts-2 cm, doel boring: archeologie - kartering, provincie: Fryslân, gemeente: Kollumerland c.a., plaatsnaam: OUDWOUDE, opdrachtgever: DHR. F. BOERSMA, uitvoerder: RAAP Noord

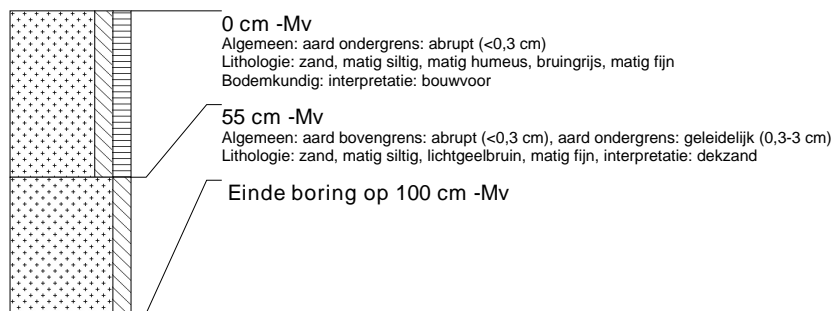
boring: KNST-7

beschrijver: HWV/DOB, datum: 21-5-2007, boortype: zandguts-2 cm, doel boring: archeologie - kartering, provincie: Fryslân, gemeente: Kollumerland c.a., plaatsnaam: OUDWOUDE, opdrachtgever: DHR. F. BOERSMA, uitvoerder: RAAP Noord

boring: KNST-8

beschrijver: HWV/DOB, datum: 21-5-2007, boortype: zandguts-2 cm, doel boring: archeologie - kartering, provincie: Fryslân, gemeente: Kollumerland c.a., plaatsnaam: OUDWOUDE, opdrachtgever: DHR. F. BOERSMA, uitvoerder: RAAP Noord

boring: KNST-9

beschrijver: HWV/DOB, datum: 21-5-2007, boortype: zandguts-2 cm, doel boring: archeologie - kartering, provincie: Fryslân, gemeente: Kollumerland c.a., plaatsnaam: OUDWOUDE, opdrachtgever: DHR. F. BOERSMA, uitvoerder: RAAP Noord

